

Posudek vedoucího bakalářské práce

Natálie Rozumová: Mužské tělo a jeho obraz (V kontextu historických proměn ideálů, stereotypů a reklamního využívání)

Autorka se věnuje velmi pozoruhodné problematice, kterou představuje vztah mezi historicky, kulturně a společensky podmíněnými normami mužské tělesné krásy a individuálním pocíťováním závaznosti těchto vzorů. Už v úvodním historickém exkurzu naznačuje velmi zásadní rozdíl mezi tím, když tělesný kánon vstupuje do různých obrazových reprezentací a jedná se tedy o obrazy těla a tím, když je tělo samotné do podoby určitého obrazu mnohdy i dosti násilně formováno (tady jde o jakési tělo jako obraz). Klíčovým mezníkem mezi těmito koncepty je vlastně rozmezí mezi staršími epochami a modernitou respektive mezi předmoderními a moderními typy masmediálních reprezentací, které se mohou na šíření kánonů a norem podílet.

Autorka si všímá, že kupříkladu i v antické kultuře, kde tělesné aspekty byly velmi intenzivně sledovány (na rozdíl třeba od středověku; zde jen rovnou poznamenejme, že autorka vesměs sleduje „západní“ kánony tělesné krásy), se figurální kánony projevovaly zřejmě více v oblasti obrazových reprezentací, než v praktickém životě (popřípadě mohly mít vliv jen na poměrně úzkou složku společnosti, která se mohla tělesné kultivaci pravidelněji věnovat). I v obrazových reprezentacích se ovšem mnohdy využívala spíše stylizace, která neměla být anatomicky věrná, ale svým způsobem symbolická (měla ukazovat určitou celistvost, skloubení jednotlivostí, uzavřenost obrysu, rovnovážnost – ostatně obdobně tomu bylo třeba v architektuře).

Odklon od uvažování o tělesných kánonech se projevil ve středověku, který vlastně představuje jednu z prvních „alternativ“, jimž se autorka věnuje a jejichž sledování tvoří podstatnou složku významu její práce. V historickém exkurzu, který má jinak postačující výpovědní hodnotu, mi možná trochu chybí zmínka o určité jinakosti v přístupu k mužskému tělu, jeho vystupování a jeho obrazu v 18. století, hlavně tedy v souvislosti s rokokem. Již v historickém exkurzu se objevuje podstatná otázka, zda lze kánony a normy spojené s nejen mužskou tělesností považovat jen za problematiku krásy, nebo zda uplatňování kánonů fungovalo trochu jako typ

identifikace, rozpoznání, tedy něco jako uni-forma. Kánon by pak nebyl uplatňován jen z důvodu vytváření a prezentování tělesné krásy, ale hlavně proto, aby dané tělo vyhlíželo „řádě“ a kánon by měl i jakýsi morální a nejen estetický rozměr (to autorka zmiňuje, když připomíná, že krásné bylo vlastně též považováno za dobré apod.).

Velmi výrazně autorka rozvedla problematiku mužské tělesné krásy nebo tělesného kánonu, jeho proměňování, kritiky a relativizace v oddíle věnovaném 20. století a současnosti. V tomto období jde již mnohem více o „tělo jako obraz“ než o „tělo na obraze“. V souvislosti s módou, kultem zdraví, mládí, novosti, rychlosti, expanzivity atd. (což jsou témata provázející zlom k modernitě již v podstatě od éry romantismu) se tělo dostává metaforicky řečeno pod drobnohled sociální kontroly a slouží jako vizitka do určitých společenských sfér (dříve stačil mnohdy jen určitý typ oděvu).

Nárůst masmédií (módní časopisy se staly oblíbenými již od sklonku 18. století...) zaútočil na sféru intimity (takové zaměření spolehlivě zvyšuje zájem publika – intimita je spojena s faktorem fascinace i fobie a od obojího se těžko zachovává odstup, díky čemuž potažmo vzrůstá prodejnost takového masmediálního obsahu). V rychlém sledu se ve 20. století vystřídalo několik historických i kulturních variant tělesné krásy/normy, přičemž se uchovávaly některé rámcové „standardy“. Digitální média a marketing tuto půdu kvantitativně i kvalitativně proměnila. Jejich přičiněním (přes veškerou jejich rizikovost), a nebo díky tomu, že se jejich působení stalo tak zjevným mementem, ovšem došlo i k prosazování nových alternativ, kritických reflexí a k šíření povědomí o nebezpečích spjatých s hypertrofovaným formováním těla apod.

Autorka dnešní diskusi o roli mužské tělesné krásy, respektive norem a jejich odbourávání zasadila do relevantního historického kontextu a zdůraznila příznačný vliv masmédií a marketingu v této oblasti. Její bakalářská práce je teoretického charakteru s přesahem ke kulturně-historickým souvislostem, má dobře propracovanou strukturu a i když některé záležitosti pojímá poměrně stručně, tak je zpravidla nijak nezjednodušuje.

Práci doporučuji k přijetí a navrhuji hodnocení velmi dobře (tedy 2).

Václav Hájek